**פאה**
**פרק ד**

**מ"ו**

**הקדמה**

א) עד עכשיו למדנו על הלכות פאה, במשנה זו נלמד גם על לקט ושכחה (ועי' בהערה למה בחומש הפרשיות מסודרים בסדר פאה, לקט, ואח"כ שכחה, אבל בלשון המשנה נקרא בסדר לקט, שכחה, ופאה). [א]

ב) **לקט**, היינו, שאם בשעת הקצירה נפל שבולת אחת או שתים, אסור לו לקחתו לעצמו, כדכתיב (קדושים יט, ט, אמור כג, כב) "ולקט קצירך לא תלקט", אלא צריך לעזוב אותו לעניים כדכתיב (קדושים יט, י, אמור כג, כב) "לעני ולגר תעזב אותם".

ג) **בשכחה**, יש ב' סוגי שכחה, **שכחת קמה**, דהיינו שבשעת הקצירה שכח לקצור חלק מהקמה, **ושכחת עומר**, דהיינו שבשעת פינוי העומרים מהשדה לגדיש, שכח עומר אחד בשדה (ונבאר את מקורם בסמוך).

**המשנה**

ד) **נכרי שקצר את שדהו, ואח"כ נתגייר, פטור מן הלקט, ומן השכחה, ומן הפאה,** דגבי לקט ופאה כתיב (ויקרא יט, ט כג, כב) "ובקצרכם", ודרשינן בתו"כ, פרט לשקצרוה עובדי כוכבים, וגבי שכחה כתיב (דברים כד, יט) "קצירך", פרט לשקצרוה עכו"ם, מכאן אמרו, עכו"ם שקצר את שדהו, ואח"כ נתגייר, פטור מן הלקט ומן השכחה ומן הפאה, (ומפסוק זה למדנו גם למעוטי קציר הקדש, השייך למשנה הבאה).

ה) אולם **ר' יהודה מחייב בשכחה, שאין השכחה אלא בשעת העימור,** ת"ק פוטר גם בשכחה, ור"י מחייב, משום שאין השכחה אלא בשעת העימור, והדברים צריכים ביאור.

ו) והנה, כבר ביארנו דיש ב' מיני שכחה, שכחת קמה, ושכחת עומרים, "שכחת עומרים", היינו שאם בשעה שמוליך העומרים מן השדה לגדיש , שכח עומר אחד או שנים בשדה, אסור לו לשוב לקחתו לעצמו, אלא חייב להניחו לעניים, כדכתיב בקרא מפורש, (תצא כד, יט) "כי תקצור וכו', ושכחת עומר בשדה, לא תשוב לקחתו, לגר וליתום ולאלמנה יהיה".
ו"שכחת קמה", היינו שבשעת הקצירה שכח לקצור מעט תבואה, אסור לו לשוב לקוצרה, אלא צריך להניחה לעניים, והעניים יקצרנה, ודין זה אינו מפורש בקרא, אלא נלמד בספרי מריבוי הקרא, דכתיב (שם) "ושכחת עומר בשדה", "בשדה" לרבות שכחת קמה, והוי כאילו כתיב תרתי, "ושכחת עומר", היינו בתלוש, "ושכחת בשדה", היינו במחובר. שכחת קמה חל בשעת הקצירה, ושכחת עומרים חל בשעת העימור.

---

[א] עי' מה שמבאר התוי"ט, דג' מצות אלו מסודרים בקרא בסדר זה, פאה, לקט, שכחה, אבל בלשון המשנה נקט הסדר, לקט, שכחה, פאה, וע"ש בתוי"ט מש"כ טעם סדר הקרא, וטעם סדר המשנה. ויש להוסיף, דאע"פ שבלשון המשנה הסדר הוא לקט, שכחה, פאה, מ"מ, בסדר הפרקים של המסכת מביא הענינים לפי סדר הקרא, בתחילה מבאר הלכות פאה, ואח"כ הלכות לקט, ואח"כ הלכות שכחה.

[ב] עי' בבועז במשנה הבאה בענין שכחת העומרים, שם מבאר דאינו בשעת איגוד העומרים, כגון אם שכח לאגוד עומר אחד, אלא בשעת הבאתם מן השדה.

ז) עפי"ז יש לבאר פלוגתת ת"ק ור"י, ד"בשכחת קמה", כו"ע מודים דפטור, משום דבשעת קצירת הקמה, כששכח לקצור חלק מהקמה, עדיין היה גוי, ולא היה חייב במצות, ולא פליגי אלא ב"שכחת עומר", אולם דבענין שכחה ילפינן מהריבוי דיש שכחת קמה, ת"ק ס"ל דפטור גם משכחת עומר, אע"ג דשעת העימור היה לאחר שנתגייר, משום דס"ל דילפינן שכחת עומרים משכחת קמה, ואמרי' את שישנו בשכחת קמה, ישנו בשכחת עומר, והאי עכו"ם שלא היה בשכחת קמה, משום דבאותה שעה עכו"ם היה, גם אינו בשכחת עומרים, אע"ג דנתגייר קודם העימור, אבל ר' יהודה מחייב בשכחת עומרים, דס"ל דלא אמרי' היקש לדבר המפורש מדבר שאינו מפורש (ע"פ המשנ"ר, ועי' שם עוד מה שכתב בזה).